

din afara României (prezenți în sălile de concert sau chiar ca audienți on-line).

Primul concert simfonic din această serie găzduită de studioul "Mihail Jora" a avut ca protagoniști membrii Orchestrei Filarmonicii "George Enescu" - aflată sub bagheta remarcabilului violinist-dirijor Dmitry Sitkovetsky - alături de soprana Adela Zaharia (dubla câștigătoare al unuia din cele mai prestigioase concursuri de operă din întreaga lume - Operalia) și de violoncelistul Zlatomir Fung (proaspăt laureat al celei mai recente ediții a competiției enesciene). Slalomul printre stiluri și expresii componistice personalizate a avut ca jaloane partituri semnate de George Balint (*Telos*), Arvo Pärt (*Fratres*), Iain Bell - (*Scena nebuniei* din opera *A Harlot's Progress*), Rodion Șcedrin (*Parabola concertantă* pentru violoncel, orchestră de coarde și timpani și *Concertul nr. 5 pentru orchestră - Patru cântece rusești*).

Condușă cu economie de gesturi precis ordonate de către Dmitry Sitkovetsky, orchestra a reliefat dezinvolt un caleidoscop dinamic cu multiple conotații semantice. Prima audiție absolută a celei de a doua versiuni orchestrale a piesei *Telos* de George Balint (dedicată compozitorului și profesorului Ștefan Niculescu) a dezvăluit o arhitectură evolutivă amplă, cu alură epică, o acumulare tensională la confluența dintre sintaxe rezolvată printr-o ascensiune eterică. Lucrarea *Fratres* a lui Arvo Pärt a pus în valoare virtuozitatea solistică a violinistului Sitkovetsky și temperamentul său artistic ce sondează în profunzime "carnația" stilistică a partiturilor abordate. Cel mai emoționant moment al după-amiezii l-a constituit, însă, interpretarea pasională conferită de către Adela Zaharia ariei *Moll's a'cold* - *Scena nebuniei* din opera *A Harlot's Progress*, metamorfozată într-o arzătoare descătușare a sentimentelor pe fondul unei tehnici vocale fără cusur, evoluție demnă de oricare din prestigioasele scene de concert ale lumii.

Cele două partituri ale lui Rodion Șcedrin incluse în partea a doua a programului au conturat portretul unui compozitor eclectic, oscilând între o tipologie pur neoclasică și agrementarea acesteia cu influențe polistiliste. Analizându-i minuțios potențiala traiectorie a curbelor de expresie, tânărul Zlatomir Fung a investit *Parabola concertantă* pentru violoncel, orchestră de coarde și timpani cu forța de sugestie specifică unui demers solistic de amplă respirație în jurul căruia gravitează acompaniamentul orchestral. În fine, acumulările dramatice supradimensionate, de filiație tradițională, proprii *Concertului nr. 5 pentru orchestră* (comisionat de BBC în 1998 pentru a fi interpretat, în cadrul stagiunii **Proms**, sub bagheta aceluiași Dmitry Sitkovetsky), au reflectat din plin bucuria instrumentiștilor de a se conecta interpretativ la esența unei spiritualități culturale unice ca sensibilitate și grandoare expresivă, precum cea rusă. Felicitări pentru Dmitry Sitkovetsky, Adela Zaharia, Zlatomir Fung și, evident, pentru Orchestra Filarmonicii "George Enescu", tuturor celor care au dorit și au reușit să transforme acest prim contact al publicului de festival cu seria **MUZICA SECOLULUI AL XXI-LEA** într-un incontestabil eveniment artistic!

Loredana BALTAZAR

Accesibilitate și originalitate

Am remarcat de multe ori că atunci când cineva scrie despre un concert de muzică contemporană, se concentrează aproape exclusiv asupra lucrărilor cântate și acordă prea puțină atenție interpreților, aceștia fiind de multe ori doar nominalizați la sfârșit. Cu toții știm cât de importantă este interpretarea muzicii noi, deoarece aceasta nu are repere în mintea și urechea ascultătorului. Tocmai de aceea voi începe prin a afirma *admirația și respectul* meu pentru interpreții concertului din 10 septembrie, parte a ciclului "Muzica secolului XXI" din cadrul Festivalului „George Enescu”. Am admirat energia și profesionalismul fiecărui muzician în parte din orchestra Filarmonicii „Moldova” din Iași, condusă de Adrian Petrescu, prim oboist al Filarmonicii "George Enescu", dar și pasionat

dirijor în ultimii ani. Emoția, plăcerea și energia interpretului sunt cele care cuceresc imediat publicul și-l conving să urmărească cu interes discursul muzical. Desigur că opera muzicală este importantă, dar aceasta trebuie pusă în valoare prin intermediul interpreților. Admirația mea a fost cu atât mai mare cu cât în concertul respectiv au fost prezentate publicului patru lucrări foarte solicitante, aparținând unor compozitori din generații și culturi geografice diferite.

Fiind eu însămi compozitor, nu doresc să fac judecăți de valoare asupra muzicilor cântate, las această sarcină pe umerii muzicologilor. Fiecare compozitor are dreptul să scrie ce-i place, în funcție de sensibilitatea, gustul și talentul său. Dar voi nota totuși câteva considerații personale legate de *accesibilitate și originalitate*, gânduri care mi-au venit în minte în timpul audiției. Dacă accesibilitatea este o *condiție a percepției* muzicale (având în vedere că scriem pentru oameni, pentru un public alcătuit din muzicieni și nemuzicieni, iar fiecare dintre aceștia are propria sa percepție în funcție de cultura sa muzicală), originalitatea este condiția *obligatorie* a creației: fără ea, rezultatul muzical se concretizează în pașise stilistice, în muzici care nu prezintă niciun interes, lipsite de personalitate.

În concertul din 10 septembrie, raportul dintre accesibilitate și originalitate a fost diferit de la o lucrare la alta. Lucrarea scrisă de cel mai tânăr compozitor din concert, **Nimord Borenstein** din Israel/Anglia (născut în 1969) a fost poate cea mai accesibilă, cu armonii simple,

înălțuite convențional, dar procentul de originalitate a fost aproape nul. În ciuda titlului incitant, *The Big Bang and Creation of the Univers*, muzica mi s-a părut naivă, banală, uneori plăcută dar fără pregnanțe, prea lungă pentru materialul și ideile sale (un discurs muzical care curge și nu lasă nici o urmă în mintea ascultătorului). În schimb, cea mai originală lucrare din concert mi s-a parut a fi lucrarea polonezului **Zygmunt Krauze** (născut în 1938), *Concertul pentru pian și orchestră nr 1*, scris acum peste 40 de ani (!), în 1976. Zygmunt Krauze este unul dintre cei mai importanți compozitori contemporani. Fiind pianist, a acordat pianului un loc cu totul special în creația sa. Deși are rădăcini în muzica lui Chopin și Debussy, primul său concert pentru pian este o lucrare atipică în primul rând prin abordarea pianistică foarte personală. Fără game, arpegii sau clișee de virtuozitate, pianul lui Krauze m-a cucerit cu sunetele "care mângâie", *clustererele* moi și blânde, cu ornamentația foarte bogată, cu sensibilitatea și delicatețea tratării instrumentale. Desigur că un rol uriaș a avut și interpretarea desăvârșită a compozitorului ca solist al propriului său concert. Am perceput întreaga lucrare ca pe o *spirală* cu un proces variațional continuu; fiecare nouă *volută* este deschisă de pian, iar inflorescențele sale melismatice sunt mereu altfel îmbrăcate și multiplicare eterofonic de orchestră. Orchestrația inedită aduce permanent culori proaspete, culminând cu intervenția celor 2 sintetizatoare, 3 saxofoane și 2 chitare electrice. Încărcătura emoțională puternică, lumina, duiosia, tandrețea, culorile timbrale și armonice, densitățile mereu variabile, "topirea vrăjită" a pianului în orchestră - reprezintă câteva din argumentele pentru care această lucrare este și foarte îndrăgită de public, o demonstrație că originalitatea și accesibilitatea nu se exclud reciproc atunci când e vorba de talent și măiestrie.

Triptic-ul lui **Adrian Pop** (născut în 1951) aduce ipostaze diferite ale inserției folclorului românesc într-o lucrare deopotrivă interesantă, proaspătă și accesibilă.

Armonizarea modală rafinată, construcția impecabilă, jocurile polifonice, caracterul dansant și ritmul incisiv asimetric al ultimei părți, frumusețea încrustării melodiilor românești din partea mediană, toate contribuie la realizarea unei muzici ce alternează momentele de bucurie și

luminozitate cu cele de încrâncenare sau de bocet. Ultima lucrare din concert a fost *Era* (2012) de **Magnus Lindberg**. Compozitor prolific, prezent cu lucrările sale pe cele mai importante scene de concert ale lumii, finlandezul Lindberg (născut în 1958) include din ce în ce mai mult în muzica sa influențe romantice, impresioniste sau folclorice și utilizează limbaje sonore diferite (tonale, atonale sau modale) într-o continuă pendulare între consonanță și disonanță. Elementul dominant al muzicii sale este *expresivitatea*, în slujba căreia alege arsenalul de tehnici și limbaje de care are nevoie pentru fiecare muzică în parte. *Era* este o lucrare de suflu larg, cu alternanțe de dramatic și lumină, de corale și semnale, de acumulări și rarefierii, cu neliniști și patos romantic, cu aluzii (armonice, melodice și orchestrale) la Wagner și Richard Strauss. După începutul misterios și grav, fluxul sonor se transformă treptat într-o "lavă fierbinte" care urcă și coboară continuu, încărcată permanent de tensiune. Unitatea organică a lucrării este realizată și prin revenirea obsesivă a unui motiv melodic ce ne trimite cu gândul la *Till*-ul lui R. Strauss. În acest caz, sinceritatea emoției, energia degajată și meșteșugul conducerii discursului sonor conferă acestei muzici atât originalitate, cât și accesibilitate.

Doina ROTARU

Concertul Ansamblului Internațional HYPERION

În cadrul secțiunii dedicate muzicii secolului XXI, în 14 septembrie 2017, ansamblul *Hyperion* a susținut un concert pe scena Sălii Radio. Repertoriul a fost alcătuit din lucrări reprezentative ale unor compozitori apreciați în muzica românească și universală. Ansamblul a reunit muzicieni valoroși din Europa și USA, care au contribuit la realizarea la nivel foarte înalt a difișelor partituri. Sub

bagheta compozitorilor Richard Carrick și Iancu Dumitrescu au fost interpretate 7 lucrări originale, diverse ca formă și sonoritate, elaborate pentru soliști, ansamblu și grupuri de instrumentiști ori pentru ansamblu asistat de computer. Manifestarea muzicală a fost dedicată memoriei compozitoarei Ana-Maria Avram, plecată prematur la cele veșnice în 1 august 2017. În deschiderea programului a fost prezentată lucrarea *Nouvel Archae*, scrisă de Ana-Maria Avram pentru voce asistată de computer. Solista acestei ingenioase creații a fost Diana Miron, care a dezvăluit calități actricești ieșite din comun în realizarea solicitantei partituri. Reprezentantă a curentului hiperspectral în muzică, Ana-Maria

Avram evocă un caleidoscop vast de evenimente și frământări ale perioadei actuale. Muzica sa trasează punți originale între trecutul ancestral și muzica avangardistă a ultimelor decenii. Sub amenințarea timpului, a cinicului rău ce curge neîncetat, compozitoarea a reușit să dea un sens